

GOSPODARKA NARODOWA

2
(282)
Rok LXXXVI/XXVII
marzec–kwiecień
2016
s. 1

Spis treści

Zbigniew DOKURNO, Bogusław FIEDOR <i>Sustainable Development as the Concept of World Economy Development from Contemporary Macroeconomics Perspective</i>	5
Henryk BĄK <i>Analiza nierównowagi gospodarczej wybranych państw strefy euro przy wykorzystaniu modelu IS-LM-BP</i>	25
Tomasz BRODZICKI, Dorota CIOŁEK <i>Determinanty działalności eksportowej polskich firm produkcyjnych</i>	59
Michał PRONOBIS <i>Poziom rezerw walutowych a koszty zarządzania nadpłynnością w polskim systemie bankowym</i>	77
Jan FAŁKOWSKI, Grażyna BUKOWSKA <i>Monopolizacja władzy a wyniki gospodarcze na poziomie Polski lokalnej</i>	91
Anna TOBOLSKA <i>System szkoleń i podnoszenia kwalifikacji zawodowych jako forma transferu wiedzy w przedsiębiorstwach międzynarodowych</i>	121
DZIEWIĘDZIESIĘCIOLECIE UNIWERSYTETU EKONOMICZNEGO W POZNANIU	
Ryszard DOMAŃSKI, Marian GORYNIA, Bohdan GRUCHMAN, Witold JUREK, Emil PANEK, Maciej ŻUKOWSKI <i>Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu (1926–2016)</i>	149
RECENZJE	
Recenzja książki: <i>Ceny w handlu zagranicznym Polski. Aspekty makro- i mikroekonomiczne</i> , redakcja naukowa Krzysztof Marczewski, Dom Wydawniczy ELIPSA, Warszawa 2014, s. 249 – rec. Dariusz J. BŁASZCZUK	177

GOSPODARKA NARODOWA

2
(282)
Rok LXXXVI/XXVII
marzec–kwiecień
2016
s. 3

Contents

Zbigniew DOKURNO, Bogusław FIEDOR <i>Sustainable Development as the Concept of World Economy Development from Contemporary Macroeconomics Perspective</i>	5
Henryk BAŁK <i>An Analysis of Economic Imbalances in Selected Euro-Area Countries Based on the IS-LM-BP Model Framework</i>	25
Tomasz BRODZICKI, Dorota CIOŁEK <i>Determinants of the Export Performance of Polish Manufacturing Companies</i>	59
Michał PRONOBIS <i>Foreign Exchange Reserves and the Costs of Managing Excessive Liquidity in Poland's Banking System</i>	77
Jan FAŁKOWSKI, Grażyna BUKOWSKA <i>The Monopolization of Power and Local-Level Economic Performance in Poland</i>	91
Anna TOBOLSKA <i>Vocational Education and Training as a Form of Knowledge Transfer in Multinational Enterprises</i>	121
90 YEARS OF THE POZNAŃ UNIVERSITY OF ECONOMICS	
Ryszard DOMAŃSKI, Marian GORYNIA, Bohdan GRUCHMAN, Witold JUREK, Emil PANEK, Maciej ŻUKOWSKI <i>The Poznań University of Economics (1926–2016)</i>	149
REVIEWS	
Book Review: <i>Ceny w handlu zagranicznym Polski. Aspekty makro- i mikroekonomiczne (Prices in Poland's Foreign Trade: Macro- and Microeconomic Aspects)</i> , Krzysztof Marczewski (ed.), Dom Wydawniczy ELIPSA, Warszawa 2014, 249 pp. – reviewed by Dariusz J. BŁASZCZUK	177

GOSPODARKA NARODOWA

2
(282)
Rok LXXXVI/XXVII
marzec–kwiecień
2016
s. 149–175

DZIEWIĘCDZIESIĘCIOLECIE UNIWERSYTETU EKONOMICZNEGO W POZNANIU

Ryszard DOMAŃSKI*

Marian GORYNIA*

Bohdan GRUCHMAN*

Witold JUREK*

Emil PANEK*

Maciej ŻUKOWSKI*

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu (1926–2016)¹

Streszczenie: Celem artykułu jest prezentacja wybranych aspektów funkcjonowania Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu w okresie 90 lat istnienia Uczelni. Artykuł został przygotowany przez sześciu rektorów Uczelni: Ryszarda Domańskiego, Mariana Gorynia, Bohdana Gruchmana, Witolda Jurka, Emila Panka i Macieja Żukowskiego.

W pierwszej części opracowania omówiono podstawy prawne istnienia Uczelni. Drugą część poświęcono zagadnieniom kadrowym, włącznie z przedstawieniem władz Uczelni w całym okresie jej istnienia. W kolejnym fragmencie opracowania zanalizowano działalność dydaktyczną Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu ze zwróceniem szczególnej uwagi na ewolucję form i kierunków studiów, a także na tendencje w zakresie liczby studiujących. W następnej części artykułu uwagę skupiono na prowadzeniu badań naukowych.

---

* Prof. Ryszard Domański – rektor w latach 1969–1979, prof. Bohdan Gruchman – rektor w latach 1990–1996, prof. Emil Panek – rektor w latach 1996–2002, prof. Witold Jurek – rektor w latach 2002–2008, prof. Marian Gorynia – rektor w latach 2008–2016, prof. Maciej Żukowski – wybrany na stanowisko rektora na kadencję 2016–2020.

¹ Niniejszy artykuł jest zmienioną i rozwiniętą wersją tekstu R. Domański, M. Gorynia, B. Gruchman, W. Jurek, E. Panek, *Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu 1926–2011*, „Gospodarka Narodowa” 2011, nr 9.

Wyodrębniono i zaprezentowano działalność najważniejszych szkół badawczych, jakie powstały w okresie 90 lat istnienia Uczelni, wskazując na ich najważniejszych przedstawicieli. W piątej części tekstu przedstawiono doktorów *honoris causa* Uczelni. Ostatni fragment poświęcono zaprezentowaniu działalności Klubu Partnera Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.

Słowa kluczowe: Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, działalność dydaktyczna, badania naukowe, doktorzy *honoris causa*, Klub Partnera Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu

Kod klasyfikacji JEL: B20

Rok 2016 jest dla Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu wyjątkowy i szczególnie, bowiem Uczelnia obchodzi Jubileusz 90-lecia. Główne uroczystości zaplanowane są w maju, a zakończy je uroczysta inauguracja nowego roku akademickiego 30 września 2016 roku. Szkoła powstała w 1926 roku z inicjatywy Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu, przy poparciu Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego, jako czwarta – po Wyższej Szkole Handlowej (obecnie Szkoła Główna Handlowa) w Warszawie, Wyższej Szkole Handlu Zagranicznego we Lwowie i Wyższym Studium Handlowym w Krakowie² (obecnie Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie) – prywatna wyższa uczelnia ekonomiczna w odradzającym się po ponad 120 latach niewoli państwie polskim. Pierwsza nazwa Uczelni brzmiała Wyższa Szkoła Handlowa (WSH) w Poznaniu. Utworzeniu Uczelni, mającej za zadanie dostarczenie wyzwolonej spod zaboru pruskiego Wielkopolsce wykształconej kadry ekonomistów, sprzyjało wcześniejsze powołanie w 1919 roku Uniwersytetu Poznańskiego, który w pierwszych latach istnienia wspierał nowo powstałą Uczelnię wysoko wykwalifikowaną kadrą naukowo-dydaktyczną.

Podstawy prawne

Pierwsza inauguracja roku akademickiego miała miejsce 12 października 1926 roku. W chwili założenia WSH w Poznaniu była jednowydziałową Uczelnią, wspieraną finansowo przez Poznańską Izbę Przemysłowo-Handlową, organy samorządu terytorialnego, organizacje gospodarcze oraz osoby prywatne. Podstawowym źródłem utrzymania było czesne pobierane za naukę.

Gromadzeniem środków finansowych na rzecz Uczelni zajmowała się powołana w tym celu Fundacja WSH, nad którą nadzór sprawował minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (WRiOP). Władze Fundacji, powoływane lub zatwierdzane przez Radę Profesorów, Izbę Przemysłowo-Handlową,

---

² *Szkoły Wyższe Rzeczypospolitej Polskiej*, wyd. 2, Wydawnictwo Kasy im. J. Mianowskiego, Instytut Popierania Nauki, Warszawa 1930, s. 71, 154, 319.

Prezydenta Miasta Poznania i Ministra WRiOP, tworzyły Kuratorium Fundacji oraz jej Zarząd³.

Studia na Uczelni trwały trzy lata i obejmowały następujące działy: handlowy, bankowy, ubezpieczeniowy, komunikacyjny, konsularny, spółdzielczy i pedagogiczny. Absolwenci otrzymywali dyplom dający tzw. prawo pierwszej kategorii do pracy w państwowej służbie cywilnej. Uczelnia w chwili założenia nie posiadała uprawnień do nadawania tytułu zawodowego magistra. Uprawnienia te uzyskała w 1938 roku na mocy rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego⁴. 10 listopada 1938 roku Uczelnia została przemianowana na Akademię Handlową w Poznaniu w rozumieniu ustawy o szkołach akademickich z 1933 roku⁵. Ten wielki sukces nie zdążył się jednak przełożyć na jej działalność naukowo-dydaktyczną z powodu wybuchu wojny. Swoją działalność po wojnie szkoła wznowiła 16 kwietnia 1945 roku. W tym dniu zainicjowane zostały wykłady na pierwszym, powojennym, skróconym roku akademickim, który trwał do końca września. Do 1950 roku Akademia Handlowa pozostawała uczelnią niepaństwową.

Dekretem z 26 października 1950 roku Akademia Handlowa w Poznaniu została przekształcona w państwową wyższą szkołę akademicką, która (wstecznie, od 1 września 1950 roku) przyjęła nazwę: Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Poznaniu⁶. Na mocy rozporządzenia Ministra Szkół Wyższych i Nauki z 6 kwietnia 1951 roku utworzono w niej dwa wydziały: Finansowy oraz Handlowy, które następnie zarządzeniem Ministra Szkolnictwa Wyższego z 1 października 1952 roku przemianowano na Wydział Finansów oraz Wydział Handlu. 1 września 1954 roku utworzony został Wydział Towaroznawstwa. Na mocy uchwały Rady Ministrów z 2 lipca 1955 roku WSE w Poznaniu uzyskała prawo do nadawania stopnia doktora nauk (wówczas: kandydata nauk)⁷. W 1957 roku miejsce dotychczasowego Wydziału Finansów zajął Wydział Ogólno-Ekonomiczny, który dwa lata później uzyskał uprawnienia do nadawania stopnia doktora nauk ekonomicznych⁸. W tym samym roku nastąpiło połączenie Wydziału Handlu i Wydziału Towaroznawstwa w Wydział Handlowo-Towaroznawczy, któremu nadano analogiczne uprawnienia 12 marca 1965 roku⁹. Uprawnienia do nadawania stopnia doktora nauk towaroznawczych uzyskała także Rada Naukowa Instytutu Towaroznawstwa na mocy decyzji Ministra Szkolnictwa Wyższego i Techniki z 30 sierpnia 1972 roku¹⁰. Pierwszą jednostką Uczelni, która uzyskała w 1962 roku uprawnienia do nadawania stopnia naukowego docenta (obecnie doktora habilitowanego)

³ *Akademia Ekonomiczna w Poznaniu 1926–1976*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa – Poznań 1976, s. 45–46.

⁴ DzU RP 1938, nr 86, poz. 580.

⁵ Ibidem.

⁶ DzU 1950, nr 49, poz. 444.

⁷ Monitor Polski 1955, poz. 849.

⁸ Monitor Polski 1959, poz. 560.

⁹ Monitor Polski 1965, poz. 62.

¹⁰ DzU 1972, nr 44.

był Wydział Ogólno-Ekonomiczny¹¹. Wydział Handlowo-Towaroznawczy podobne uprawnienia zdobył w 1970 roku¹². W 1969 roku Wydział Ogólno-Ekonomiczny został przekształcony w Wydział Ekonomiki Produkcji.

Postanowieniem Rady Ministrów z 29 kwietnia 1974 roku, 1 października tegoż roku nastąpiła zmiana nazwy czterech wyższych uczelni ekonomicznych w kraju, w tym uczelni poznańskiej, na Akademię Ekonomiczną¹³. Rok później z dwóch podstawowych jednostek organizacyjnych Uczelni, tj. Wydziału Ekonomiki Produkcji i Wydziału Handlowo-Towaroznawczego, wyodrębnione zostały trzy: Wydział Planowania i Zarządzania, Wydział Ekonomiki Produkcji i Obrotu oraz Instytut Towaroznawstwa (na prawach wydziału).

Reorganizacja Uczelni i reforma studiów rozpoczęta w 1990 roku doprowadziły do zniesienia dotychczasowych wydziałów oraz instytutów i powołania w ich miejsce trzech dużych jednostek organizacyjnych: Wydziału Ekonomii, Wydziału Zarządzania oraz Wydziału Towaroznawstwa (od 1992 roku) z wszystkimi uprawnieniami akademickimi.

Głębokie zmiany w uregulowaniach prawnych Akademii Ekonomicznej w Poznaniu miały miejsce w latach 2005–2008. Uczelnia, po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, musiała podjąć wyzwania, jakie wynikały z wejścia systemu szkolnictwa wyższego do Europejskiej Przestrzeni Akademickiej.

Zapisy nowej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, 27 lipca 2005 roku¹⁴ stwarzały uczelniom szansę zmiany nazwy na tzw. uniwersytety przymiotnikowe. Z tej szansy skorzystała również Akademia Ekonomiczna w Poznaniu. W tym celu ówczesne władze Uczelni podjęły działania zmierzające do uruchomienia dwóch nowych wydziałów. Wysiłek organizacyjny całej społeczności akademickiej, a przede wszystkim kierującego wówczas Uczelnią profesora Witolda Jurka, zakończył się sukcesem i rok akademicki 2006/2007, wieńczący obchody jubileuszu 80-lecia Uczelni, poznańska Akademia rozpoczęła już z pięcioma wydziałami. Pierwszym z nowo utworzonych wydziałów, któremu Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów przyznała 24 września 2007 roku uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia, był Wydział Informatyki i Gospodarki Elektronicznej. W styczniu 2008 roku dołączył do niego drugi „nowy” Wydział Gospodarki Międzynarodowej. Wydziały te uzyskały również uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia.

Posiadanie przez Akademię Ekonomiczną w Poznaniu 6 uprawnień do nadawania stopnia doktora dało podstawy Uczelni do ubiegania się o zmianę statusu. 27 grudnia 2008 roku, na mocy ustawy z 23 października 2008 roku, Akademia Ekonomiczna w Poznaniu zmieniła nazwę na Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu.

¹¹ Monitor Polski 1963, poz. 56.

¹² Monitor Polski 1970, poz. 259.

¹³ DzU 1974, poz. 95.

¹⁴ DzU 2005, poz. 1365 z późn. zm.

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu w obecnej strukturze organizacyjnej funkcjonuje jako uczelnia pięciowydziałowa z 49 katedrami. W porównaniu z jednym wydziałem oraz sześcioma katedrami, jakimi Uczelnia dysponowała w okresie przedwojennym, jest to rozwój imponujący.

Kadra Uczelni i jej władze

Swoje powstanie w 1926 roku Wyższa Szkoła Handlowa w Poznaniu zawdzięcza determinacji i silnej woli poznańskich działaczy gospodarczych, kupców i przemysłowców skupionych w prężnie działającej Izbie Przemysłowo-Handlowej. Spośród tej grupy szczególne zasługi w utworzeniu Uczelni mieli: syndyk Izby, dr Stanisław Waschko oraz jej ówczesny prezes, dr Stanisław Pernaczyński. Zgodnie z §1 statutu Uczelni, Wyższa Szkoła Handlowa była powołana w celu „krzewienia nauk i umiejętności handlowych poprzez dostarczanie młodzieży wyższego wykształcenia zawodowego, pielęgnowania badań i prac naukowych, szerzenia wiedzy specjalnej w społeczeństwie”. Pierwszym dyrektorem WSH w Poznaniu, zatwierdzonym przez Ministra WRiOP (z tej racji, że jej założycielem była organizacja gospodarcza, a nie osoba lub instytucja prywatna – co istotnie odróżniało szkołę poznańską od innych ówczesnych prywatnych szkół wyższych) był profesor dr Leonard Glabisz, który funkcję tę pełnił do 1930 roku. Dyrektorem WSH w latach 1930–1938, a następnie jej pierwszym rektorem w roku akademickim 1938/1939, był profesor dr Antoni Peretiatkowicz. Urzędujący aktualnie rektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu – profesor Marian Gorynia – jest siedemnastym rektorem w historii Uczelni, co oznacza, że przekazywanie władzy na tym najważniejszym urzędzie odbywało się średnio co pięć lat.

W pierwszych latach istnienia WSH w Poznaniu grono jej nauczycieli akademickich było zasilane przez pracowników naukowo – dydaktycznych Uniwersytetu Poznańskiego oraz kilkunastu wykładowców pozauniwersyteckich. W 1930 roku Uczelnia zatrudniała już 34 własnych nauczycieli akademickich, w tym 7 profesorów. Warto w tym miejscu dodać, że od tego samego roku, tj. zaledwie cztery lata od chwili utworzenia szkoły, rozpoczęło swoją działalność najstarsze wśród uczelni ekonomicznych w Polsce Stowarzyszenie Absolwentów (wówczas) Wyższej Szkoły Handlowej.

W latach 1946–1950 (po powojennym ustabilizowaniu się kadry) nastąpiło znaczne zwiększenie potencjału dydaktycznego Uczelni w grupie adiunktów i asystentów. W tym czasie Uczelnia zatrudniała 45 nauczycieli akademickich, w tym 16 samodzielnych pracowników naukowych, jednak – podobnie, jak w okresie przedwojennym – część profesorów Uczelni, jakkolwiek już stosunkowo mniejsza, była jednocześnie związana z Uniwersytetem Poznańskim, gdzie na Wydziale Prawno-Ekonomicznym nadal – aż do roku 1951 – funkcjonowała Sekcja Ekonomiczno-Polityczna.

Tablica 1. Rektorzy Uczelni w latach 1926–2016

Lp.	Wyszczególnienie	Lata urzędowania
1.	Prof. dr Leonard Glabisz (dyrektor)	1926–1930
2.	Prof. zw. dr Antoni Peretiatkowicz (dyrektor, rektor)	1930–1939
3.	Prof. zw. dr Witold Skalski	1939–1945
4.	Prof. zw. dr Józef Górski	1945–1948, 1956/1957–1958/1959
5.	Prof. zw. dr Florian Barciński	1949–1950/1951
6.	Prof. zw. dr Mieczysław Fleszar	1951/1952–1953/1954
7.	Prof. zw. dr Seweryn Kruszczyński	1954/1955–1955/1956
8.	Prof. zw. dr Zbigniew Zakrzewski	1959–1960–1961/1962
9.	Prof. zw. dr hab. Władysław Rusiński	1962/1963–1964/1965
10.	Prof. zw. dr hab. Stanisław Smoliński	1965/1966–1968/1969
11.	Prof. zw. dr hab. Ryszard Domański	1969/1970–1979
12.	Prof. dr hab. Janusz Piasny	1980–1985/1986
13.	Prof. dr Janusz Wierzbicki	1986/1987–1988/1989
14.	Prof. dr hab. Bohdan Gruchman	1989/1990–1995/1996
15.	Prof. dr hab. Emil Panek	1996/1997–2001/2002
16.	Prof. dr hab. Witold Jurek	2002/2003–2008/2009
17.	Prof. dr hab. Marian Gorynia	2008/2009–2015/2016

Wraz z upaństwowieniem Uczelni w 1950 roku nastąpił silny wzrost kadry naukowo-dydaktycznej. Liczna grupa asystentów awansowała na stanowiska zastępcy profesora, co umożliwiło powierzenie im kierownictwa katedr. Największy jednak wzrost liczebny nastąpił w grupie starszych asystentów, asystentów i młodszych asystentów. Zatrudnienie tak pokażnej liczby młodych pracowników było konieczne ze względu na potrzebę sprostania ciężarowi zadań dydaktycznych.

Wzrost obciążeń dydaktycznych młodych pracowników nauki w latach 1950–1954 był bezpośrednią przyczyną dość rzadkich na tamte czasy awansów naukowych. Poza tym Uczelnia nie posiadała wówczas uprawnień do przeprowadzania przewodów doktorskich. Zmuszało to doktorantów do szukania opiekunów naukowych poza nią, głównie w Szkole Głównej Planowania i Statystyki w Warszawie. Z tego powodu tylko nieliczni spośród pomocniczych pracowników nauki zdołali uzyskać stopień doktora, a do zupełnej rzadkości należały habilitacje.

W jubileuszowym 40. roku działalności Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Poznaniu zatrudniała 10 profesorów, tyłuż docentów, 75 adiunktów i asystentów, 13 wykładowców, 7 wykładowców Studium Wojskowego, 13 lektorów oraz 4 dyplomowanych bibliotekarzy.

Bardzo dynamiczny, spowodowany zmianami w systemie finansowania Uczelni, rozwój kadry naukowo-dydaktycznej można zaobserwować po 1972 roku. Podczas gdy stan liczebny asystentów i starszych asystentów

zwiększył się w tym okresie blisko trzykrotnie, liczba nadawanych corocznie stopni doktora wykazywała znacznie słabszy wzrost, a w niektórych latach nawet spadała. Wyraźną poprawę można było zaobserwować dopiero w roku akademickim 1973/1974, dzięki uruchomieniu studiów doktoranckich oraz wprowadzeniu nowych zasad kształcenia uczelnianej kadry naukowo-dydaktycznej.

Jednak najbardziej znaczący wzrost liczby pracowników naukowych Uczelni, nieporównywalny z żadnym innym wcześniejszym okresem jej rozwoju, miał miejsce po roku 1990. Wówczas znacznie zwiększyła się liczba doktorów habilitowanych, wzrosła także liczba profesorów powołanych na stanowiska profesorów zwyczajnych oraz zatrudnionych asystentów (zob. tab. 2).

W ciągu 20 lat (1990–2010) liczba nauczycieli akademickich Uczelni wzrosła o blisko 200 osób. Jest to przyrost większy od przyrostu kadry naukowo-dydaktycznej Uczelni w ciągu całego okresu jej 45-letniego funkcjonowania w PRL. Dziś Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu zatrudnia 522 nauczycieli akademickich, w tym 166 samodzielnych pracowników nauki. W ciągu 90 lat kadra akademicka Uczelni wzrosła zatem 15-krotnie, a liczba samodzielnych nauczycieli akademickich blisko 24-krotnie.

Tablica 2. Nauczyciele akademicy zatrudnieni na Uczelni w latach 1930–2015*

Wyszczególnienie	1930	1950	1960	1970	1980	1990	2000	2005	2010	2015
1. Profesorowie i doktorzy habilitowani	7	6	16	45	65	80	135	141	135	166
2. Pozostali nauczyciele akademicy (adiunkci, asystenci, starsi wykładowcy, wykładowcy, lektorzy)	27	45	72	130	233	260	433	468	394	356
3. Ogółem	34	51	88	175	298	340	568	609	529	522

* Pełno- i niepełnozatrudnieni

Źródło: Z. Krasieński, *Z 75-letnich dziejów Akademii Ekonomicznej w Poznaniu*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2002, tab. 6; *Sprawozdanie Rektora z działalności Akademii Ekonomicznej w Poznaniu w roku akademickim 2000/2001*, Poznań 2001 (maszynopis powielony), tab. 3; *Sprawozdanie Rektora z działalności Akademii Ekonomicznej w Poznaniu w kadencji 2002/2003–2004/2005 oraz za rok akademicki 2004/2005*, Poznań 2005 (maszynopis powielony), tab. 4; *Sprawozdanie Rektora z działalności Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu w roku akademickim 2009/2010*, Poznań 2010 (maszynopis powielony), s. 11; *Sprawozdanie Rektora z działalności Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu w roku akademickim 2014/2015*, Poznań 2015 (maszynopis powielony), s. 15.

Kadra naukowo-dydaktyczna – od początku istnienia Uczelni – zawsze stanowiła o jej sile. Listę pierwszych doktoratów w historii Uczelni, obronionych w ówczesnej Wyższej Szkole Ekonomicznej w roku akademickim 1958/1959, otwierają nazwiska wybitnych polskich ekonomistów (alfabetycznie): prof. prof. Jerzego Dietla, Teodora Kramera, Jerzego Liczkowskiego i Wacława Wilczyńskiego.

Wielu wybitnych absolwentów Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu kontynuowało swoje kariery zawodowe pozostając na Uczelni bądź podejmując służbę w administracji publicznej, czy działalność w praktyce gospodarczej. Siedmiu wychowanków Uczelni pełniło na niej – i nadal pełni – funkcje rektorów. Wielu z nich to liderzy środowisk samorządowych, a samorządowcy wszystkich szczebli chętnie korzystają z wiedzy i doświadczenia kadry naukowej naszego Uniwersytetu. Pracownicy naukowci Uczelni piastowali i piastują kluczowe funkcje państwowe. Troje aktualnych profesorów Uczelni pełniło funkcje ministerialne: prof. dr hab. Aldona Kamela-Sowińska była w latach 1998–2001 najpierw podsekretarzem, potem sekretarzem stanu, a następnie ministrem Skarbu Państwa, prof. dr hab. Witold Jurek zajmował w latach 2008–2012 stanowisko podsekretarza stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a prof. dr hab. Marek Ratajczak był w latach 2012–2015 najpierw podsekretarzem, a następnie sekretarzem stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Pracownicy Uczelni zasiadają w najbardziej prestiżowych gremiach i wspierają jako eksperci kręgi rządowe. Uczelnia ma swoich przedstawicieli w Komitetach PAN, Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów Naukowych, Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Uczelnia pamięta również o swoich wielkich uczonych. Dzięki inicjatywie społeczności Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu powołano Społeczny Komitet Budowy Pomników prof. Edwarda Taylora i prof. Zbigniewa Zakrzewskiego, wybitnych nauczycieli akademickich związanych z Uczelnią. Przed frontonem budynku głównego „zasiadły” w roku 2011 figury tych sławnych ekonomistów. Kilka sal dydaktycznych nosi imię wybitnych profesorów Uczelni.

Działalność dydaktyczna

Studia w Wyższej Szkole Handlowej w chwili jej założenia, tj. w 1926 roku, rozpoczęło 441 studentów. Początkowo studia były trzyletnie, dopiero w 1934 roku wprowadzony został (fakultatywny) czwarty rok nauki, umożliwiający zainteresowanym absolwentom trzyletnich studiów zawodowych pogłębienie wiedzy i specjalizację w ramach czterech kursów wyższych: pedagogicznego, dziennikarskiego, ubezpieczeń społecznych oraz księgowych i rewidentów.

Przyznanie Uczelni jesienią 1938 roku praw akademickich – równoległe ze zmianą jej nazwy – stało się ważnym impulsem jej dalszego rozwoju, który nieoczekiwanie został przerwany przez wybuch wojny. Uprawnienia z 1938 roku do nadawania przez Akademię Handlową w Poznaniu tytułu zawodowego magistra nauk ekonomicznych zostały po wojnie potwierdzone przez rozporządzenie Ministra Oświaty z 3 września 1945 roku.

W latach 1945–1950 obowiązywał, podobnie jak do roku 1939, trzyletni program nauczania, którego zaliczenie, wraz z obroną pracy dyplomowej i zdaniem końcowego egzaminu, uprawniało do uzyskania dyplomu nauk

handlowych. Dyplomowani absolwenci Akademii mogli ubiegać się o stopień i dyplom magistra nauk ekonomiczno-handlowych, pod warunkiem złożenia pracy magisterskiej i zdania egzaminu końcowego.

Doniosłym wydarzeniem w historii Uczelni było utworzenie w 1946 roku Oddziału Akademii Handlowej w Szczecinie. Opiekę i nadzór merytoryczny nad Oddziałem szczecińskim sprawowała macierzysta Uczelnia poznańska przez dwa lata, do chwili pełnego usamodzielnienia się Oddziału jesienią 1948 roku. Była to pierwsza powojenna, polska placówka naukowo-dydaktyczna na Pomorzu Zachodnim.

W latach 50. Uczelnia zdobywała w środowisku poznańskim i w całym kraju coraz wyższą rangę. Jej rola znacznie wzrosła, zwłaszcza po zlikwidowaniu w 1951 roku Sekcji Ekonomicznej na Uniwersytecie Poznańskim. Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Poznaniu stała się odtąd bowiem jedyną uczelnią poznańską kształcąca wysoko wykwalifikowanych ekonomistów dla regionów: wielkopolskiego, zielonogórskiego i bydgoskiego.

Od 1954 roku wprowadzono również, trwające 3,5 roku, studia dwustopniowe oraz całkowity zakaz pracy zarobkowej dla studentów studiów I stopnia. Dyplomy ukończenia studiów w byłej Akademii Handlowej w Poznaniu i w jej filii szczecińskiej zostały uznane za dyplomy ukończenia studiów I stopnia. Uprawniało to do ubiegania się o przyjęcie na studia II stopnia zarówno w trybie studiów dziennych, jak i eksternistycznych.

Rok akademicki 1965/1966 przyniósł skrócenie studiów dziennych do 4 lat (8 semestrów). Dwa lata później absolwenci studiów zawodowych, po zdaniu egzaminu konkursowego z ekonomii politycznej, matematyki i języka obcego, mieli możliwość uzyskania stopnia magistra ekonomii na Studiach Uzupełniających Magisterskich. Program tych studiów przewidywał dwuletni okres zajęć realizowanych systemem zaocznym.

W latach 60. i 70. powstały tzw. punkty konsultacyjne poznańskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej zlokalizowane w Bydgoszczy, Kaliszu, Lesznie, Pile i Zielonej Górze, przekształcone w latach 90. w prężnie działające zamiejscowe ośrodki dydaktyczne. Ośrodki te odegrały ważną rolę w krzewieniu edukacji ekonomicznej w okresie transformacji gospodarczej i przemian politycznych w kraju, dostarczając regionom wielkopolskiemu, lubuskiemu i pomorskiemu wysoko wykwalifikowanej kadry ekonomistów i menedżerów.

Od 1978 roku Uczelnia po raz pierwszy prowadziła wszystkie możliwe kierunki studiów ekonomicznych. Jako ostatni został uruchomiony kierunek Ekonomiki i organizacji transportu.

Przemianom ustrojowym w Polsce po roku 1989 towarzyszyły równie dynamiczne, bezprecedensowe w całej dotychczasowej historii Uczelni, przeobrażenia programowe, organizacyjne i dydaktyczne. W historii szkoły okres ten zapisał się na trwałe jako czas jej szerokiego otwarcia na świat, zadzierzgnięcia silnych więzi regionalnych, a nade wszystko jako okres wielkiej misji edukacyjnej, naukowej i kulturotwórczej. W wyniku reformy studiów przeprowadzonej w latach 90. ukształtowany został nowy system edukacji

ekonomicznej odpowiadający współczesnemu etapowi rozwoju nauki, dostosowany do potrzeb gospodarki rynkowej i standardów europejskiego szkolnictwa wyższego. Wymagało to gruntownych zmian w strukturze organizacyjnej Uczelni, kierunkach kształcenia, trybie studiowania, opracowania i wdrożenia nowych standardów oraz planów i programów studiów, nie mówiąc o infrastrukturze dydaktycznej oraz nowej jakości zaplecza naukowo-badawczego.

W efekcie tych głębokich przeobrażeń liczba studentów w Uczelni w latach 1989–2005 wzrosła prawie pięciokrotnie (zob. tab. 3), co przy mniej niż dwukrotnym wzroście kadry naukowo-dydaktycznej spowodowało przejściowo jej bardzo duże obciążenie zajęciami dydaktycznymi. Zjawisko to miało wówczas w kraju charakter powszechny i uruchomiło oddolne środowiskowe mechanizmy zmierzające do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia w polskich szkołach wyższych. W państwowych uczelniach ekonomicznych działania te doprowadziły do powołania do życia w grudniu 2000 r. Fundacji Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, której podstawowym zadaniem było tworzenie i rozpowszechnianie wysokich standardów jakości kształcenia w zakresie ekonomii, zarządzania i towaroznawstwa, sprzyjanie powstawaniu wewnętrznych i zewnętrznych systemów zapewnienia jakości oraz wspieranie polskich uczelni ekonomicznych w procesie wdrażania europejskich standardów edukacyjnych w ramach wspólnej europejskiej przestrzeni akademickiej¹⁵. Ruch środowisk akademickich na rzecz podnoszenia jakości kształcenia stał się kanwą do podjęcia podobnych działań przez resort szkolnictwa wyższego i powołania 28 grudnia 2001 r. Państwowej Komisji Akredytacyjnej (obecnie Polskiej Komisji Akredytacyjnej). Akredytacja FPAKE jest środowiskowa, dobrowolna i okresowa, natomiast akredytacja PKA jest obligatoryjna, selektywna i ma charakter kontroli administracyjnej.

Przełom drugiego i trzeciego tysiąclecia przyniósł istotne zmiany w planach i programach studiów ówczesnej Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, zmierzające do dostosowania systemu kształcenia do założeń Deklaracji Bolońskiej. W przededniu integracji Polski z Unią Europejską za szczególnie ważne uznano podnoszenie jakości kształcenia, opracowując w tym celu dokument pod nazwą „Polityka edukacyjna Akademii Ekonomicznej w Poznaniu”. Wdrożono informatyczne systemy gwarantujące komunikację między prowadzącymi zajęcia dydaktyczne a studentami, poprzez specjalną platformę internetową na bazie oprogramowania MOODLE. Tym samym nauczyciele akademicy Akademii Ekonomicznej w Poznaniu uzyskali nowoczesny i profesjonalny instrument informatycznego wsparcia swych zajęć poprzez udostępnianie elektronicznych opracowań swoim studentom, komunikacji e-mailowych oraz realizacji sesji typu czat. Ponadto uruchomiono informatyczną aplikację badania opinii studentów o zajęciach. Studenci mają możliwość dokonania oceny i zgłoszenia postulatów za pośrednictwem sieci internetowej.

¹⁵ *Informator*, Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych EPOQS, Warszawa, czerwiec 2005.

Tablica 3. Liczba studentów w latach 1926–2015*

Rok	Liczba studentów	Rok	Liczba studentów
1926	441	1975	4 538
1930	959	1980	4 922
1935	715	1989	2 763
1938	962	1990	3 398
1945	1 343	1995	10 544
1950	2 026	2000	15 023
1955	1 631	2005	13 385
1960	2 235	2010	11 725
1965	3 383	2015	10 159
1970	4 050		

* Ogółem, na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych

Źródło: Z. Krasieński, *Z 75-letnich dziejów Akademii Ekonomicznej w Poznaniu*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2002, tab. 2; *Sprawozdanie rektora z działalności Akademii Ekonomicznej w Poznaniu w roku akademickim 2005/2006* (maszynopis powielony, tab. 6); *Sprawozdanie Rektora z działalności Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu w roku akademickim 2009/2010*, Poznań 2010 (maszynopis powielony), s. 16; *Sprawozdanie Rektora z działalności Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu w roku akademickim 2014/2015*, Poznań 2015 (maszynopis powielony), s. 23.

Z roku na rok uatrakcyjniano ofertę dydaktyczną, wprowadzając nowe kierunki studiów i specjalności, w tym unikatowy w skali kraju kierunek Międzynarodowe stosunki gospodarcze oraz realizowany wspólnie z Politechniką Poznańską i Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu międzyuczelniany kierunek Techniczne zastosowania internetu. W 2008 roku zainaugurowano nowy kierunek Polityka społeczna, a w roku 2009 kierunek Gospodarka turystyczna. W roku 2013 wspólnie z UAM uruchomiono kierunek Prawno-ekonomiczny.

Bardzo rozwinięta została, szczególnie w ostatnich latach, oferta pełnych studiów w języku angielskim. W roku 2008 uruchomiono pierwszą specjalność anglojęzyczną na studiach pierwszego stopnia: International business. W roku akademickim 2015/2016 prowadzone są cztery programy anglojęzyczne – oprócz wspomnianego są to: Finance, Product and process management oraz Innovation management.

W ramach kształcenia ustawicznego uruchomiono Otwartą Wszechnicę Ekonomiczną „Erga Omnes” oraz najnowsze „dziecko” Uczelni: Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy. Uczelnia jest znana z bardzo wysokiego poziomu nauki języków obcych, oferując najlepszym studentom możliwość przystąpienia do egzaminów na międzynarodowe certyfikaty znajomości języków obcych.

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, jako jedna z dwóch uczelni w Polsce, legitymuje się pełnią praw akademickich w zakresie wszystkich czterech dyscyplin, wchodzących w skład nauk ekonomicznych: ekonomii, finansów, towaroznawstwa i nauk o zarządzaniu. Wydział Ekonomii – jako pierwszy

w Polsce – uzyskał uprawnienia do doktoryzowania we wspomnianej już wyżej dyscyplinie finanse. Z kolei Wydział Zarządzania jako pierwszy w Polsce uzyskał uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w dyscyplinie finanse. Wszystkie wydziały posiadają uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego.

Wszystkie kierunki studiów z powodzeniem przechodzą procedury akredytacyjne. Ocenę wyróżniającą Polskiej (wcześniej: Państwowej) Komisji Akredytacyjnej uzyskały następujące kierunki: Zarządzanie na Wydziale Zarządzania (2010), Polityka społeczna na Wydziale Ekonomii (2013), Towaroznawstwo na Wydziale Towaroznawstwa (2013), Informatyka i ekonometria na Wydziale Informatyki i Gospodarki Elektronicznej (2014) oraz Międzynarodowe stosunki gospodarcze na Wydziale Gospodarki Międzynarodowej (2014).

Wyrazem uznania dla jakości studiów prowadzonych na UEP było przyznanie w roku 2015 przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego trzem wydziałom Uczelni dofinansowania w ramach dotacji projakościowej, przyznawanego jednostkom z kategorią naukową A lub A+ prowadzącym kierunek z oceną wyróżniającą PKA. Na 25 kierunków we wszystkich uczelniach w Polsce, dofinansowanie otrzymały trzy kierunki na UEP: Informatyka i ekonometria na Wydziale Informatyki i Gospodarki Elektronicznej, Polityka społeczna na Wydziale Ekonomii oraz Towaroznawstwo na Wydziale Towaroznawstwa.

Dwa programy Master of Business Administration (MBA) prowadzone na UEP uzyskały prestiżowe akredytacje międzynarodowe. Program MBA Poznań-Atlanta posiada akredytację Association of MBAs (AMBA), a Program Executive MBA ma akredytację EPAS, przyznaną przez European Foundation of Management Development (EFMD).

W roku 2013 Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu uzyskał międzynarodową akredytację IQA (International Quality Accreditation), przyznaną przez CEEMAN – International Association for Management Development in Dynamic Societies.

Dzięki poddaniu się ocenie zewnętrznych instytucji, ale przede wszystkim dzięki działającemu w Uczelni sprawnemu wewnętrznemu systemowi zapewnienia jakości kształcenia i profesjonalnej kadrze naukowo-dydaktycznej, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu jest dobrze oceniany na europejskim rynku edukacyjnym. Dziś, w dobie Europy i świata bez granic, w ramach programów wymiany międzynarodowej, studenci naszej Uczelni mają szansę kontynuowania studiów w uczelniach partnerskich na całym świecie, łącznie z możliwością uzyskania podwójnych dyplomów w ramach umów partnerskich.

Działalność badawcza

Tematyka badawcza Uczelni rozwijała się i pogłębiała w miarę jej ogólnego wzrostu, a zwłaszcza w miarę powiększania się liczby pracowników naukowo-badawczych i zdobywanych przez nich kolejnych stopni i tytułów naukowych. Wpływ na nią miały kolejne etapy przemian formalnych Uczelni

i jej wewnętrznej struktury organizacyjnej. W końcowym efekcie tematyka badawcza związana była z przemianami ustrojowymi, jakim podlegała gospodarka, której Uczelnia miała służyć.

Ogólny zarys tej tematyki pozwala wyróżnić następujące etapy: I etap pionierski, przypadający na początkowe lata Wyższej Szkoły Handlowej, został zwieńczony uzyskaniem praw akademickich w 1938 r. i przemianowaniem na Akademię Handlową. II etap działalności przypada na lata istnienia Akademii Handlowej, a przerwany przez okres okupacji, skończył się upaństwowieniem Uczelni i przemianowaniem jej na Wyższą Szkołę Ekonomiczną.

III etap działalności badawczej przypada na lata 1950–1990. W tym czasie Uczelnia, jak już wspomniano, zmieniła jeszcze raz nazwę: na Akademię Ekonomiczną (1974 rok), chociaż ta zmiana nie miała większego wpływu na tematykę i zakres realizowanych przez nią badań. W długim III etapie można natomiast wyróżnić okresy, które wiążą się z przemianami gospodarki narodowej. I tak z jednej strony wpływ na tematykę badawczą wywarł tzw. okres stalinowski (pierwsza połowa lat 50.), a z drugiej – nie mógł na nią nie wywrzeć wpływu okres kryzysu i zastoju gospodarczego lat 80.

Kolejny, IV etap znacznego rozwoju i przemian tematyki badawczej Akademii Ekonomicznej rozpoczął się u zarania lat 90. i był związany z transformacją systemową.

Etap V, zapoczątkowany został wejściem Uczelni w Europejską Przestrzeń Edukacyjną wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej i trwa po dziś dzień.

Pierwszy – początkowy – etap istnienia Uczelni z natury rzeczy nie mógł przynieść poważniejszych rezultatów badawczych. Natomiast wyróżnił się wieloma pionierskimi publikacjami, głównie podręcznikami, które stworzyły podwaliny pod istotne dla nauczania kadr handlowych (dziś powiedzielibyśmy „biznesowych”) dziedziny wiedzy. Dodatkową specyficzną okolicznością, charakteryzującą ten etap aktywności publikacyjnej i badawczej Uczelni, był fakt prowadzenia działalności dydaktycznej na WSH przez kilku pracowników zatrudnionych równocześnie na Uniwersytecie Poznańskim (głównie na Wydziale Prawno-Ekonomicznym). Dorobek publikacyjny pierwszego pionierskiego etapu istnienia WSH był na tyle istotny, że pomógł w uzyskaniu praw uczelni wyższej¹⁶.

Kolejny etap historii Akademii Handlowej w Poznaniu nie zdążył zaowocować poważniejszymi osiągnięciami badawczymi z powodu 5-letniej przerwy wojennej. Lata powojenne zaś zmuszały w pierwszej kolejności do przygotowania prac o charakterze podręcznikowym uwzględniających w pewnym stopniu realia powojenne. Niektóre z nich to owoc prac przypadających jeszcze

¹⁶ Por. m.in.: J. Górski, *Zarys prawa międzynarodowego prywatnego*, Koło Prawników i Ekonomistów Uniwersytetu Poznańskiego, Poznań 1927; W. Skalski, *Znaczenie księgi głównej w księgowości podwójnej*, Biblioteka Wyższej Szkoły Handlowej, Poznań 1934; E. Taylor, *Polityka skarbowa i system podatkowy Rzeczypospolitej Polskiej*, Poznań 1929. Por. także z tego okresu prace Floriana Barcińskiego, Antoniego Peretiatkowicza i innych.

na lata przedwojenne, a nawet okres okupacji¹⁷. Jednak w badanym okresie należy również odnotować początki nurtów ściśle badawczych. Dotyczy to m.in. powojennych przemian ludnościowych, zmian w strukturze przestrzenno-gospodarczej kraju oraz nowych form gospodarowania¹⁸.

Początki wyróżnionego przez nas III etapu rozwoju badań przypadają na okres upaństwowienia Uczelni i na tzw. okres stalinowski. Odznaczał się on z jednej strony zmianami programów nauczania i ograniczeniami działalności reprezentantów tzw. ekonomii burżuazyjnej, a z drugiej – próbami inicjowania badań nad perspektywami nowej socjalistycznej gospodarki. Na szczęście okres ten nie wywarł głębszych negatywnych skutków w działalności badawczej i publikacyjnej. Zaowocował natomiast zapoczątkowaniem rozwoju ekonomik branżowych. Przyniosły one później wiele cennych prac badawczych w takich dziedzinach, jak ekonomika handlu wewnętrznego i zagranicznego oraz badania rynku, ekonomika przemysłu, szczególnie małych i średnich przedsiębiorstw, ekonomika transportu i budownictwa, a także ekonomika pracy i ekonomika regionalna. W tym czasie rozwinęły się także znacznie badania w zakresie historii gospodarczej i demografii, finansów publicznych i metodologii badań ilościowych, szczególnie ekonometrii i programowania. Jest to także okres pomyślnego rozwoju badań towaroznawczych zarówno artykułów spożywczych, jak i przemysłowych, a także badań wdrożeniowych w niektórych dziedzinach chemii, biochemii i biologii. W niektórych dziedzinach WSE w Poznaniu, a od 1974 roku Akademia Ekonomiczna, odgrywała rolę koordynatora badań w skali całego kraju (np. w finansach publicznych, demografii).

W latach 80. XX wieku prowadzono badania krytycznie oceniające ówczesną polską gospodarkę i rozwiązania systemowe, przejawiające się także poszukiwaniami dróg wyjścia z głębokiej nierównowagi rynkowej, w zakresie polityki cen, reformy zarządzania przedsiębiorstwami oraz w dziedzinie finansów i bankowości. W badaniach coraz większe znaczenie zaczęła odgrywać informatyka.

Wdrożona z początkiem lat 90. reforma struktury organizacyjnej Uczelni, zapoczątkowała IV etap. Reforma ta – odpowiadająca dokonującym się głębokim

¹⁷ Można tu np. wymienić: F. Barciński, *Geografia gospodarcza ogólna*, Koło Naukowe Studentów Akademii Handlowej, Poznań 1945; *Bogactwa kopalne Polski*, Czytelnik, Warszawa 1947 (wyd. 2 zmienione 1949); J. Górski, *Zarys prawa zobowiązań*, Księgarnia Akademicka, Poznań 1946 (wyd. 2 przejrz. i uzup. 1948); A. Peretiatkowicz, *Wstęp do nauk prawnych*, Poznań 1947; L. Pokorzyński, *Zarys polskiego prawa gospodarczego*, Akademik cz. 1 i 2, Szczecin 1948; E. Taylor, *Wstęp do ekonomiki*, Spółdzielcze Wydawnictwo „Żeglarski”, Gdynia 1947; *O istocie spółdzielczości*, Poznań 1948; *Historia rozwoju ekonomiki*, Poznań 1949. Por. także prace z tego okresu autorstwa Stefana Rosińskiego, Witolda Skalskiego i innych.

¹⁸ Przemiany Uczelni w obu pierwszych etapach dokumentuje, m.in. publikacja: *XXX-lecie Uczelni 1926–1956*, Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Poznaniu, Poznań 1956. W szczególności por. art. Z. Zakrzewski, *Wyższa Szkoła Handlowa w latach 1926–1939*, s. 9–32; J. Górski, *Akademia Handlowa w latach 1945–1950*, s. 39–59; J. Boroń, S. Smoliński, *Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Poznaniu w latach 1950–1956*, s. 67–97.

przemianom w gospodarce – wyzwoliła nowe poszukiwania badawcze, formułując dwa główne kierunki badań: w zakresie makro- i mikroekonomii. Zarządzanie wyodrębniło się jako osobna sfera badań i nauczania. Powstał znaczący dorobek badawczy w finansach publicznych i finansach przedsiębiorstw, w bankowości i polityce monetarnej, w zakresie rynków kapitałowych i ubezpieczeń. Rozwój nauk ilościowych przyniósł, obok badań czysto ekonometrycznych, prace z ekonomii matematycznej, programowania i statystyki matematycznej. Rozwinęły się badania marketingowe oraz badania z zakresu logistyki krajowej i zagranicznej. Wiele uwagi poświęcono sferze usług w ogóle, a usług turystycznych w szczególności. Obok badań handlu międzynarodowego powstało wiele prac z zakresu międzynarodowych stosunków ekonomicznych i integracji europejskiej. Towaroznawstwo otworzyło się na zarządzanie jakością.

Dorobek badawczy tego okresu jest znaczący i wielostronny. Został on udokumentowany w wielu publikacjach¹⁹. W tym miejscu ograniczymy się do kilku uwag ogólnych, wskazując na charakterystyczne cechy rozwoju i przemian badawczych, jakie nastąpiły po 1990 roku.

Powyższe przemiany to w znacznej mierze skutek reform ustrojowych i rekonstrukcji gospodarki polskiej w latach 90. Jako takie miały z różnym nasileniem miejsce w ekonomicznym szkolnictwie wyższym w całym kraju. Poszczególne uczelnie w różnym stopniu, zależnie od rozwoju kadrowego i głębokości przemian organizacyjnych, angażowały się w badania nad transformacją rynkową²⁰. Dzięki wczesnym pracom przygotowawczym do reformy i szybkiemu ich wdrożeniu ówczesna Akademia Ekonomiczna w Poznaniu znalazła się w czołówce reformowanych uczelni wyższych, a jej dorobek badawczy z tego okresu zajmuje poczesne miejsce w polskiej literaturze ekonomicznej.

Znaczące zmiany w rozwoju badań naukowych przyniósł wiek XXI, który zaznaczył się zwiększeniem roli projektów międzynarodowych i krajowych wykonywanych w rezultacie rozstrzygniętych konkursów na takie projekty. Rosnący udział pracowników Uczelni w projektach międzynarodowych i projektach krajowych, to niewątpliwy sukces w rozwoju badań naukowych.

Rozwinęły się środowiskowe badania interdyscyplinarne, przede wszystkim w ramach konkursu rektorów AE i UAM. Profesorowie ówczesnej Akademii

¹⁹ Por. m.in.: M. Sławińska, *Zarys rozwoju działalności naukowo-badawczej w zakresie ekonomii i zarządzania* oraz M. Małecka, *Zarys rozwoju działalności naukowo-badawczej w zakresie towaroznawstwa* w: *Akademia Ekonomiczna w Poznaniu 1926–2001*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2001, s. 57–118. Por. także opracowania rocznicowe poszczególnych katedr, jak np. *Katedra Polityki Gospodarczej i Planowania Rozwoju*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2001.

²⁰ W tym nurcie badań, często o międzynarodowym charakterze (Programy ACE), szczególną aktywność wykazywał prof. Wacław Wilczyński, którego publikacje i wystąpienia były inspiracją dla badań i publikacji na temat transformacji polskiej i środkowoeuropejskich gospodarek takich pracowników Uczelni, takich pracowników jak K. Fonfara, M. Gorynia, A. Janc, W. Jarmołowicz, T. Kowalski i W. Otta.

Ekonomicznej w Poznaniu stali się kierownikami niektórych zespołów badawczych, co w przeszłości nie miało miejsca.

Od 1 stycznia 2000 roku wprowadzono uregulowania organizacyjno-finansowe, zapewniające rzeczywistą ciągłość finansowania działalności w zakresie badań własnych, co pozytywnie wyróżniało Uczelnię wśród publicznych szkół wyższych w kraju.

Z inicjatywy ówczesnego prorektora ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą, prof. Mariana Goryni, stworzone zostały warunki do rozdziału środków na badania własne i statutowe na podstawie parametryzacji osiągnięć badawczych i publikacyjnych.

Dzięki wprowadzonym w 2003 roku elektronicznym systemom: Internetowemu Systemowi Bibliograficznemu (ISB), Systemowi Badań Statutowych (SBS) oraz Systemowi Badań Własnych (SBW) zmianie uległy także zasady i formy składania wniosków oraz sprawozdań z realizacji działalności badawczej na Uczelni. Przyjęto wówczas, iż wymiernym rezultatem prowadzonych badań naukowych są publikacje, stąd dorobek publikacyjny pracownika winien być decydującym kryterium rozdziału środków na badania własne, a także na badania statutowe. Dla wszystkich trzech systemów została założona specjalna baza danych, dostępna na stronie internetowej. Jej rozwinięciem jest funkcjonująca od 2015 roku baza osiągnięć pracowników UEP.

W styczniu 2004 roku Senat Akademii Ekonomicznej w Poznaniu przyjął zasady „Polityki naukowej Uczelni”, dzięki którym uporządkowano obszar działalności naukowo-badawczej. Dokument ten miał na celu przede wszystkim stymulowanie badań oraz lepsze wykorzystanie potencjału naukowego Uczelni. Efektem tych działań było zwiększenie liczby realizowanych tematów badawczych, przy równoczesnym wzroście wartości realizowanych projektów.

Znaczące zmiany w działalności naukowo-badawczej ówczesnej Akademii Ekonomicznej w Poznaniu dokonywały się wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz wejściem Uczelni w Europejską Przestrzeń Edukacyjną. Obok realizowanych wcześniej nurtów badawczych dużego znaczenia nabierały badania nad rozwojem konkurencyjności i innowacyjności. Nowe szanse dla rozwoju nauki stwarzał również udział w programach ramowych finansowanych przez Unię Europejską.

Z początkiem 2005 roku rozpoczęto realizację pierwszego projektu badawczego finansowanego z funduszy strukturalnych. Wyraźne ożywienie nastąpiło również w dziedzinie projektów badawczych realizowanych w ramach wspomnianych już projektów ramowych Unii Europejskiej.

Duże znaczenie dla rozwoju badań naukowych realizowanych na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu miało wdrożenie w roku akademickim 2008/2009 STRATEGII UNIwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu NA LATA 2009–2012. Strategia stanowi zbiór uporządkowanych decyzji oraz działań tworzących i utrzymujących w sposób spójny i zintegrowany relacje między zasobami Uczelni a celami wyznaczonymi na lata 2009–2012. W strategii przyjęto pięć kluczowych celów dla dalszego rozwoju Uczelni:

przestrzeganie wartości akademickich, osiągnięcie światowych standardów w nauce i dydaktyce, podniesienie sprawności organizacyjnej, osiągnięcie najwyższych kategorii i uprawnień naukowych, rozwinięcie współpracy z interesariuszami. Cele te determinują działalność władz Uczelni we wszystkich obszarach jej funkcjonowania. Realizacji strategii poświęcone są coroczne „spotkania strategiczne” ze wszystkimi pracownikami Uczelni. W roku akademickim 2009/2010 po raz pierwszy w historii UEP opracowany został ranking ANKIETY STRATEGICZNEJ, który wyłonił 12 najbardziej wszechstronnych katedr. Ranking ten jest sporządzany corocznie.

Przedmiotem szczególnej troski było także umocnienie pozycji i aktywności Wydawnictwa UEP. Wydawane przez Uczelnię od roku 2001 anglojęzyczne czasopismo – do roku 2014 pod nazwą „Poznań University of Economics Review”, najpierw dwa razy w roku, a od 2012 roku kwartalnik, od roku 2015 noszące nazwę „Economics and Business Review”, uzyskało w roku 2015 najwyższą punktację wśród polskich czasopism z dziedziny nauk ekonomicznych. Od roku 2013 miesięcznik „Studia Oeconomica Posnaniensia” zastąpił wcześniej wydawane zeszyty naukowe. Uczelnia wydaje także wspólnie z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza kwartalnik „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, jedno z najstarszych czasopism naukowych w Polsce.

Uczelnia stworzyła warunki do sprawniejszego pozyskiwania środków na badania naukowe, co przyczyniło się do znacznego wzrostu liczby składanych wniosków i uzyskiwanych grantów. Rozwijają się także projekty oparte na współpracy z biznesem, samorządem i otoczeniem zagranicznym.

W roku 2010, z inicjatywy prorektora ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą, prof. Macieja Żukowskiego, zainicjowano na Uczelni coroczne konferencje poświęcone badaniom naukowym.

Dorobek badawczy Uczelni – osiągnięty w ciągu 90 lat jej istnienia – obejmuje dziedziny, które stanowią o jej szczególnym znaczeniu. Tam, gdzie obok głównego inicjatora więcej osób złożyło się na ten dorobek, a osiągnięto go w dłuższym okresie, można mówić o istnieniu *sui generis* szkoły naukowej. Jej dorobek cieszy się uznaniem wykraczającym daleko poza mury Uczelni.

Nie sposób tu wymienić nazwisk wszystkich uczonych – inicjatorów i kontynuatorów myśli i szkół ekonomicznych od zarania dziejów Uczelni. Bogaty dorobek i awanse naukowe kadry Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu świadczą najlepiej o jakości uprawianej tu nauki.

Niewątpliwie historycznie pierwszą taką szkołą była stworzona przez prof. Edwarda Taylora poznańska szkoła ekonomii. Należeli do niej ekonomiści z WSH w Poznaniu oraz z Wydziału Prawno-Ekonomicznego Uniwersytetu Poznańskiego. Po likwidacji tego ostatniego, szkoła znalazła swych kontynuatorów w AH i WSE. Profesor Taylor był autorem wielu znaczących prac naukowych z teorii ekonomii i polityki ekonomicznej. Jego uczniowie tworzyli podstawy teoretyczne różnych dyscyplin naukowych. Jednym z nich był prof. Waław Wilczyński, który m.in. badał mechanizmy rynkowe w gospodarce oraz zajmował się teorią ekonomii i historią myśli ekonomicznej.

Jego dzieło kontynuowali m.in. profesorowie Zbigniew Romanow, Władysław Balicki i Waław Jarmołowicz, a obecnie Marek Ratajczak i Małgorzata Słodowa-Helpa. Badaniami w zakresie transformacji ustrojowej Polski, ze szczególnym uwzględnieniem polityki agrarnej, zajmuje się prof. Andrzej Czyżewski, a także profesorowie Bazyl Czyżewski, Aleksander Grzelak, Anna Matuszczak, Hanna Pondel, Agnieszka Sapa. Różnym zagadnieniom makroekonomicznym poświęcili się również profesorowie Izabela Bludnik, Waldemar Czternasty, Waław Jarmołowicz, Baha Kalinowska-Sufinowicz, Magdalena Knapińska, Katarzyna Szarzec.

Współtwórcą poznańskiej szkoły historii gospodarczej oraz kontynuatorem najlepszych tradycji szkoły wychowania społecznikowskiego był prof. Władysław Rusiński, rektor Wyższej Szkoły Ekonomicznej w latach 1962–1965 – wybitny uczeń prof. Jana Rutkowskiego. Inicjatorem badań naukowych w dziedzinie finansów był prof. Janusz Wierzbicki. Finanse przedsiębiorstw stanowiły przedmiot zainteresowań prof. Elżbiety Czerwińskiej. Dziś kontynuują je profesorowie Marta Kluzek, Danuta Krzemińska, Jarosław Kubiak, Jacek Mizerka, Justyna Rój. Finansami publicznymi zajmują się profesorowie Maciej Cieślukowski, Małgorzata Hybka, Edyta Małecka-Ziembińska. Finanse międzynarodowe stanowią przedmiot badań profesorów Wiesława Łuczyńskiego i Pawła Śliwińskiego.

Badaniom nad zagadnieniami z zakresu ekonomiki przemysłu poświęcił się prof. Stanisław Smoliński, rektor WSE w latach 1965–1969 – organizator Katedry Ekonomiki Produkcji, a badania te kontynuował prof. Czesław Glinkowski. Dzisiaj badaniami nad zarządzaniem produkcją i zasobami przedsiębiorstwa zajmują się m.in. profesorowie Henryk Sobolewski, Dariusz Nowak, Beata Skowron-Mielnik.

Wielkie zasługi dla rozwoju szeroko rozumianej ekonomiki konsumpcji, jako jeden z czołowych badaczy z tego zakresu w kraju, położył prof. Janusz Piasny, rektor AEP w latach 1980–1987.

Osobny nurt naukowy, rozwijany na Uczelni od czasu powstania Akademii Handlowej, stanowi bankowość, teoria pieniądza i polityka pieniężna. Inicjatorem badań w tej dziedzinie był prof. Zdzisław Szymczak, który kierował studiami nad polityką pieniężną Polski w okresie międzywojennym oraz zagadnieniami gospodarczymi w okresie powojennym. Szczególny wkład w rozwój badań nad systemem pieniężnym wniosła prof. Zenobia Knakiewicz. Problematyką bankowości zajmują się obecnie profesorowie Alfred Janc, Anna Iwańczuk-Kaliska, Adam Baszyński. Teorią pieniądza, polityką pieniężną i rynkami finansowymi zajmuje się prof. Wiesława Przybylska-Kapuścińska, a także profesorowie Eryk Łon, Michał Jurek, Kamila Marchewka-Bartkowiak, Paweł Marszałek, Katarzyna Perez. Badania nad systemami bankowymi, bankowością i zarządzaniem kadrami prowadzi również prof. Jan Szambelańczyk.

Z poznańskiej szkoły ekonomii wywodzi się nurt badań nad koniunkturą gospodarczą, zainicjowany przez prof. Zygmunta Kowalczyka, a kontynuowany obecnie przez jego uczniów, dziś również profesorów Marka Rekowskiego,

Ryszarda Barczyka, Małgorzatę Kokocińską. Problematyce mikroekonomicznej poświęcili się profesorowie Aleksandra Gawęł, Sławomir Kalinowski i Anna Kozłowska.

Do rangi osobnej poznańskiej szkoły, zapoczątkowanej przez prof. Witolda Skalskiego, można zaliczyć dorobek osób, które na przestrzeni prawie całego okresu istnienia Uczelni prowadziły dydaktykę i badania naukowe w sferze rachunkowości i analizy ekonomicznej przedsiębiorstwa. Z całą pewnością ogromny wpływ na kształtowanie się tej szkoły miał dorobek naukowy prof. Leona Gattnera, jako jednego z twórców zasad księgowości. Z kolei profesorowie Franciszek Kroll, Edmund Kurtys i doc. Zdzisław Kołaczyk wyspecjalizowali się w dziedzinie rachunkowości przedsiębiorstw handlowych. Współcześnie szkołę tę reprezentują, m.in. profesorowie Aldona Kamela-Sowińska, Marek Cieślak, Wojciech Fliegner, Remigiusz Napiecek i Marzena Remlein. Problematykę analizy finansowej rozwinął profesor Mirosław Hamrol, obecnie kontynuuje ją profesor Cezary Kochalski, rozszerzając ją m.in. o zagadnienia controllingu.

Na początku lat 90. rozwinęły się nowe kierunki badań w obszarze inwestycji i rynków kapitałowych prowadzone obecnie przez profesorów Waldemara Frąckowiaka i Macieja Stradomskiego.

Profesor Zbigniew Zakrzewski jest twórcą poznańskiej szkoły handlu i analizy rynku. Jego uczniowie i następcy, m.in. profesorowie Zdzisław Krasieński, Adolf Michalak, Halina Szulce, Henryk Mruk, Bogna Pilarczyk, Maria Sławińska, rozwinęli szerokie badania w zakresie ekonomiki handlu, organizacji przedsiębiorstw handlowych i marketingu. Współcześnie do tego grona dołączyli profesorowie Barbara Borusiak, Wiesław Ciechomski, Paweł Dobski, Magdalena Florek, Ewa Jerzyk, Grzegorz Leszczyński, Jan Mikołajczyk, Lilianna Nowak, Robert Romanowski, Magdalena Stefańska, Tomasz Wanat i Zygmunt Waśkowski.

Z tradycji tej szkoły wyrosły także badania rynkowe rozwijane przez prof. Józefa Garczarczyka. Problematyka badań rynku i usług znajduje się w obszarze badawczym prof. Kazimierza Rogozińskiego, a także profesorów Sylwestra Białowąsa, Moniki Dobskiej, Jana Fazlagica, Ireneusza Rutkowskiego.

Szeroko pojęty marketing produktu stanowi przedmiot badań profesorów Bogdana Sojkina i Magdaleny Ankiel wraz z zespołem. Zagadnienia dotyczące szeroko rozumianej turystyki stanowią przedmiot badań realizowanych przez prof. Grzegorza Gołembskiego, który był jednym z inicjatorów uruchomienia na Uczelni unikatowego kierunku Gospodarka turystyczna, oraz prof. Agnieszkę Niezgodę.

Studia w zakresie statystyki i demografii były i są szczególnie wyróżniającą się dziedziną badawczą Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu i jego poprzedniczek. Początki osobnej szkoły w tym zakresie datują się od prof. Mieczysława Nadobnika, a rozwinęli ją dalej profesorowie Stanisław Waszak, Tadeusz Puchalski, Stanisław Borowski i Mieczysław Kędelski. Dzięki zainteresowaniom badawczym doc. Stanisława Wierchosławskiego rozwinęła się

na Uczelni statystyka handlu oraz demografia. Pionierskie badania na temat rozwoju rodziny i gospodarstwa domowego w Polsce zainicjował prof. Jan Paradysz. Dziś z powodzeniem kontynuuje je prof. Elżbieta Gołata. Spory wkład w rozwój poznańskiej szkoły statystyki i demografii wniosły również prof. Alicja Szuman, prof. Walentyna Ignatczyk oraz prof. Maria Chromińska. Obecnie badania w zakresie statystyki i demografii prowadzą na Uczelni także prof. Iwona Roeske-Słomka i prof. Grażyna Dehnel.

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu jest czołowym ośrodkiem badań ubezpieczeniowych w Polsce. Jego początki sięgają 1948 roku, kiedy to pod kierunkiem prof. Jana Rzóska utworzono pierwszą Katedrę Ubezpieczeń. Przejął ją potem i przez wiele lat prowadził prof. Lucjan Pokorzyński, tworząc ogólne podwaliny pod system ubezpieczeń krajowych. Badania ubezpieczeń w nowych warunkach ustrojowych owocnie prowadził prof. Tadeusz Sangowski, a z powodzeniem kontynuowali jego uczniowie pod kierunkiem prof. Jerzego Handschke. Obecnie badania w zakresie ubezpieczeń prowadzą profesorowie Jacek Lisowski i Piotr Manikowski z zespołem.

Do szkół badawczych Uczelni, których korzenie sięgają okresu przedwojennego lub wczesnych lat powojennych, należy również towaroznawstwo. Dzięki aktywności naukowej prof. Rufiny Ludwiczak, pierwszej kierowniczki Katedry Towaroznawstwa po II wojnie światowej, było ono obecne w programie wykładów od początku istnienia WSH. Ogromną rolę w rozwoju nauk towaroznawczych odegrali również profesorowie Jan Wiertelak, Franciszek Szelaż, a zwłaszcza profesorowie Maciej Wiewórowski i Aleksander Lempka, którzy rozwinęli szerokie badania, określane dziś mianem „poznańskiej szkoły towaroznawstwa”. Kontynuatorami tej szkoły byli profesorowie Anna i Jacek Koziółowie, Jan Kumider oraz prof. Andrzej Korzeniowski.

Działalność naukowo-badawczą zespołu chemików w katedrach chemii, zapoczątkowaną przez prof. Macieja Wiewiórowskiego, rozwijała prof. Aleksandra Smoczkiwicz. Badania w ramach Katedry Przyrodniczych Podstaw Jakości, powstałej w 2011 roku w wyniku połączenia Katedry Biochemii i Mikrobiologii, Katedry Chemii Ogólnej oraz Katedry Chemii Produktów Naturalnych, prowadzą profesorowie Jan Jasiczak, Marian Filipiak, Alicja Maleszka, Alfred Błaszczak, Daniela Gwiazdowska z zespołem. Z kolei w Katedrze Technologii i Analizy Instrumentalnej, powstałej w 2012 roku w wyniku połączenia Katedry Technologii i Ochrony Środowiska oraz Katedry Instrumentalnych Metod Oceny Jakości, badania prowadzą profesorowie Ryszard Zieliński, Bożena Tyrakowska, Henryk Szymusiak, Anna Gliszczyńska-Świągło, Ewa Sikorska, Katarzyna Wybieralska z zespołem. Towaroznawstwem żywności zajmują się profesorowie Maria Małecka i Wojciech Zmudzinski z zespołem. Badania nad towaroznawstwem i ekologią produktów przemysłowych prowadzą profesorowie Ryszard Cierpiszewski, Zenon Foltynowicz i Anna Lewandowska z zespołem.

Zarządzanie jakością i znormalizowane systemy zarządzania leżą w sferze dociekań naukowych profesorów Jerzego Łańcuckiego, Justyny Górnej, Jacka Łuczaka i Aliny Matuszak-Flejszman.

Do nurtów badawczych, zasługujących na miano odrębnej szkoły, powstałych na Uczelni w ostatnich dziesięcioleciach, należy w pierwszym rzędzie ekonometria i ekonomia matematyczna. Podwaliny pod poznańską szkołę ekonometrii i badań ilościowych położył swymi pionierskimi pracami na temat zastosowań matematyki w ekonomii prof. Zbigniew Czerwiński. Intensywne prace z zakresu ekonometrii finansowej i inżynierii finansowej prowadzili uczniowie prof. Z. Czerwińskiego: profesorowie Bogusław Guzik, Witold Jurek oraz prof. Dorota Appenzeller. Badania w tym zakresie prowadzą obecnie także prof. Barbara Będowska-Sójka i prof. Małgorzata Doman.

Badania naukowe z dziedziny zastosowań matematyki zapoczątkował prof. Jerzy Albrycht, a dziś kontynuują je profesorowie Marian Matłoka i Elżbieta Rychłowska-Musiał. Twórcą poznańskiej szkoły ekonomii matematycznej jest prof. Emil Panek. Badania z tego zakresu prowadzą także profesorowie Krzysztof Malaga, Roman Kiedrowski, Paweł Kliber i Piotr Maćkowiak. Badania operacyjne stanowiły przedmiot zainteresowań badawczych prof. Edmunda Ignasiaka. Obecnie badaniami operacyjnymi, w tym ich zastosowaniami w finansach i zarządzaniu, zajmują się profesorowie Krzysztof Piasecki, Krzysztof Echaust, Jerzy Marcinkowski.

Geografia ekonomiczna była obecna jako przedmiot wykładowy od samego początku istnienia WSH. Reprezentowali ją najpierw prof. Stanisław Nowakowski, a później przez wiele lat prof. Florian Barciński, o którego talencie wykładowym do dziś krążą legendy. Jednakże swoistego przełomu badawczego w geografii ekonomicznej i założenia nowej szkoły badawczej dokonał prof. Ryszard Domański, twórca nowej teorii gospodarki przestrzennej, w której istotną rolę odgrywają: samoorganizacja, struktury dyssypatywne i nieliniowe systemy dynamicznych sieci osadniczych. Do dzisiaj badania na Uczelni prowadzą uczniowie Profesora: profesorowie Waldemar Budner, Wanda Gaczek, Ewa Małuszyńska, Jacek Nowak.

Pod ogromnym wpływem dorobku naukowego prof. Edwarda Taylora do końca swoich dni pozostawał profesor Seweryn Kruszczyński, rektor WSE w latach 1951–1956, organizator Katedry Planowania Gospodarki Narodowej, który zainicjował na Uczelni badania z zakresu problematyki rozwoju gospodarczego. Kontynuatorami jego badań byli profesorowie Bohdan Gruchman i Lucyna Wojtasiewicz. Pod ich kierunkiem naukowym powstało wiele studiów modelowych, empirycznych i wdrożeniowych. Dziś tematyką badawczą polityki gospodarczej i samorządowej zajmują się profesorowie Kazimierz Pająk, Ewa Łaźniewska, Agnieszka Ziomek i Sławomir Zwierzchlewski.

Istotny wkład we wprowadzenie do światowej literatury pojęcia PR (public relations) transformacyjnego wniosły badania Katedry Publicystyki Ekonomicznej i Public Relations prowadzone pod kierunkiem prof. Ryszarda Ławniczaka. Obecnie problematykę badawczą publicystyki ekonomicznej i public relations kontynuują profesorowie Przemysław Deszczyński, Izabela Janicka, Waldemar Rydzak i Jacek Trębecki.

Badania handlu międzynarodowego i międzynarodowych stosunków gospodarczych zaczęły się na Uczelni już w 1961 roku, kiedy powstała Katedra Ekonomiki Handlu Zagranicznego, kierowana przez prof. Ludwika Jankowiaka. On też zainicjował badania z zakresu polityki handlu zagranicznego, międzynarodowego podziału pracy i integracji ekonomicznej. Kontynuatorami tych badań byli profesorowie Marian Guzek i Zenon Folyński, który jako jeden z pierwszych zajął się możliwościami zastosowania marketingu w handlu zagranicznym²¹. Obecnie badania naukowe z zakresu międzynarodowych stosunków gospodarczych prowadzą profesorowie Tadeusz Kowalski, Tomasz Rynarzewski, Ewa Mińska-Struzik, Szymon Truskolaski.

Współcześnie z tego nurtu wyodrębniają się wyraźnie badania nad zachowaniami przedsiębiorstw w warunkach konkurencji międzynarodowej, badania nad marketingiem międzynarodowym oraz nad kadrami w biznesie międzynarodowym. Zachowania strategiczne przedsiębiorstw w warunkach konkurencyjności międzynarodowej stały się przedmiotem badań prof. Wiesława Otty, a obecnie prof. Mariana Goryni wraz z zespołem, w tym profesorów Barbary Jankowskiej i Jana Polowczyka. Szkołę marketingu międzynarodowego rozwijał prof. Krzysztof Fonfara jako inicjator i współorganizator międzynarodowej grupy badawczej utworzonej dla dokonania wszechstronnej analizy transformacji marketingowej przedsiębiorstw w Europie Środkowej. Prof. Jerzy Schroeder zainicjował i prowadzi badania nad problematyką zarządzania kadrami w biznesie międzynarodowym. Badania w zakresie zarządzania międzynarodowego prowadzą także profesorowie Małgorzata Bartosik-Purgat, Henryk Mruk, Beata Stępień, Rafał Śliwiński.

Procesami międzynarodowymi i integracyjnymi Unii Europejskiej w zakresie polityki regionalnej, zasad funkcjonowania wspólnego rynku oraz funduszy strukturalnych zajmuje się prof. Ewa Małuszyńska.

Kolejną dziedziną, która stała się jednym z najsilniejszych obszarów badawczych na Uczelni, są nauki o zarządzaniu. Prace z tego zakresu zainicjowane zostały jeszcze w WSE przez prof. Józefa Boronia, a następnie rozwijane były m.in. przez profesorów Kazimierza Zimniewicza i Tadeusza Mendla.

Badania w zakresie teorii organizacji i zarządzania oraz różnych zagadnień zarządzania, m.in. strategii przedsiębiorstw, struktur organizacyjnych i pracy kierowniczej prowadzi zespół kierowany przez prof. Kazimierza Krzakiewicza, w skład którego wchodzi profesorowie Szymon Cyfert, Elżbieta Kowalczyk i Janusz Kraśniak. Zarządzaniem strategicznym zajmują się profesorowie Elżbieta Urbanowska-Sojkin, Piotr Bartkowiak i Justyna Światowiec-Szczepańska.

W ostatnich latach bardzo dynamicznie rozwija się dziedzina badań informatycznych. Ich początki sięgają jeszcze lat 70., kiedy to staraniem prof. Stefana

---

²¹ Z. Folyński, *Rozwój teorii handlu zagranicznego we współczesnej myśli ekonomicznej*, Zeszyty Naukowe WSE, Poznań; *Ekonomika handlu wewnętrznego* (współaut.), PWE, Warszawa 1976, *Marketing w handlu zagranicznym* (współaut.), Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Poznań 1977.

Abta uruchomiono na Uczelni pierwsze laboratorium komputerowe. On też zainicjował pierwsze pionierskie prace z zakresu wdrażania systemów informatycznych zarządzania i systemów logistycznych. Aktualnie obserwujemy dynamiczny rozwój badań informatycznych, które koncentrują się na projektowaniu nowoczesnych systemów informacyjnych zarządzania, w szczególności zarządzania wiedzą, na architekturze baz danych, elektronicznym biznesie i elektronicznej administracji oraz multimediami. Prekursorami wielu tego typu badań są profesorowie Witold Abramowicz i Wojciech Cellary, a dziś kontynuują je profesorowie Grzegorz Bartoszewicz, Willy Picard, Jarogniew Rykowski i Krzysztof Walczak. Zespoły realizujące te badania na Wydziale Informatyki i Gospodarki Elektronicznej współpracują z praktyką gospodarczą i administracją terenową, dzięki czemu rezultaty ich prac badawczych są szybko weryfikowane w praktyce. Wiele prac realizuje się w ramach międzynarodowych programów badawczych, co znacznie podnosi ich rangę. W tych dziedzinach wykrystalizowały się nowe szkoły badawcze.

Długą tradycję mają badania w ramach ekonomiki pracy i polityki społecznej. Szczególny wkład w ich rozwój wnieśli profesorowie Mieczysław Przedpelski i Józef Orczyk. Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu zajmuje dziś znaczącą pozycję w dziedzinie badań nad społeczno-ekonomiczną problematyką pracy oraz nad zagadnieniami polityki społecznej, realizowanych przez profesorów Macieja Ławrynowicza, Jerzego Olszewskiego, Jana Szambelańczyka i Macieja Żukowskiego.

Istotnym nurtem badawczym jest także ekonomika i organizacja kształcenia. Badania na ten temat prowadzi prof. Aldona Andrzejczak z zespołem.

Godny odnotowania jest również nurt socjologiczno-filozoficzny zainicjowany przez prof. Tadeusza Szczurkiewicza, a następnie rozwijany przez prof. Franciszka Krzykałę. Dziś badania te kontynuują profesorowie Henryk Januszek, Grażyna Krzyminiewska, Barbara Pogonowska, Andrzej Przyemeński, Jan Sikora i Halina Zboroń.

Stosunkowo nową dziedziną badań rozwijaną na naszej Uczelni jest gospodarka nieruchomościami, którą zajmują się profesorowie Henryk Gawron i Maria Trojanek.

Szeroko pojęta „logistyka” znajduje się w obszarze badawczym profesorów Marka Ciesielskiego, Jana Długosza, Elżbiety Gołembskiej, Anny Marii Jeszki, Anny Łupickiej oraz Macieja Szymczaka.

W ten oto bardzo, z natury rzeczy, skrótowy sposób, ukazaliśmy rozwój działalności naukowo-badawczej wraz z głównymi nurtami, jakie wykształciły się w badaniach naukowych realizowanych przez kadrę naukowo-dydaktyczną Uczelni od początku jej istnienia. Powyższy przegląd prac badawczych nie mógł objąć wszystkich jej osiągnięć. Skupiliśmy uwagę na wyraźnie wykształconych szkołach lub dziedzinach, w których takie szkoły mają szansę powstać. Pominęliśmy dorobek badawczy wielu pracowników powstały poza wyróżnionymi dziedzinami. Jakkolwiek prace zespołowe w naukach ekonomicznych nabierają coraz większego znaczenia, to jednak rozstrzygającą rolę odgrywa

badacz-inicjator, jego wiedza, ambicje i motywacje. W 90-letniej historii Uczelni takich indywidualności nie brakowało. Dzięki nim zajmuje ona ważne miejsce wśród uczelni ekonomicznych w kraju. Badania naukowe oraz projekty eksperckie i doradcze prowadzone przez UEP obejmują wszystkie dziedziny ekonomii i praktyki gospodarczej. Uczelnia może poszczycić się również pokazną liczbą wypromowanych doktorów i doktorów habilitowanych. W całej dotychczasowej historii Uczelni, od chwili nadania jej uprawnień doktorskich i habilitacyjnych, stopień doktora nauk ekonomicznych uzyskało 1340 osób, stopień naukowy doktora habilitowanego nadano 350 osobom, a tytuł naukowy profesora uzyskało 120 osób.

Doktorzy *honoris causa*

O randze i prestiżu Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu świadczą tytuły doktora *honoris causa* przyznawane wybitnym postaciom świata nauki i polityki. Wśród wyróżnionych znalazły się tak wybitne postaci, jak m.in. „żelazna dama” gospodarki brytyjskiej – lady Margaret Thatcher i prof. Leszek Balcerowicz.

Dochowując pięknej tradycji Uczelni celebrowania jubileuszów nadawaniem tytułu doktora *honoris causa* wybitnym osobistościom, podczas uroczystej inauguracji roku akademickiego 2011/2012, wieńczącej obchody roku jubileuszowego 85-lecia Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, godność tę odebrał były vice-Kanclerz Niemiec – Hans Dietrich Genscher, który dołączył do grona społeczności Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu jako dwudziesty trzeci doktor *honoris causa*.

W przeddzień jubileuszu 90-lecia Uczelni, Senat UEP nadał w maju 2015 roku tytuł doktora *honoris causa* jednemu z najwybitniejszych współczesnych ekspertów w dziedzinie nauk ekonomicznych, zwłaszcza w zakresie strategii organizacji i konkurencji, prof. Michaelowi Porterowi z Uniwersytetu Harvarda w Stanach Zjednoczonych. W lutym 2016 roku Uczelnia nadała tę najwyższą godność akademicką swojemu wybitnemu absolwentowi, byłemu wieloletniemu dyrektorowi Międzynarodowych Targów Poznańskich, ambasadorowi RP w Niemczech i Francji, dr. Andrzejowi Byrtowi.

W 90-letniej historii Uczelni doktoraty honorowe otrzymali:

Prof. Kazimierz SECOMSKI	1971
Prof. Walter ISARD – USA	1976
Prof. Leo KLAASSEN – Holandia	1976
Prof. Józef GÓRSKI	1976
Prof. Stanisław LESZCZYCKI	1977
Prof. Janos KORNAI (Węgry)	1978
Prof. Florian BARCIŃSKI	1981
Prof. Zbigniew ZAKRZEWSKI	1986
Prof. Walter KLITSCH (była NRD)	1986
Prof. Claude PONSARD – Francja	1986

Prof. Maciej WIEWIÓROWSKI	1986
Prof. Stanisław RĄCZKOWSKI	1993
Prof. Klaus STANDKE – RFN	1993
Prof. Cees VEEGER – Holandia	1993
Prof. Claudio CALZOLARI – Włochy	1995
Prof. Rolf FUNCK – RFN	1996
Lady Margaret THATCHER – Wielka Brytania	1996
Prof. Ryszard DOMAŃSKI	1998
Dr Klaus HAENSCH – Niemcy	2001
Prof. Leszek BALCEROWICZ	2006
Prof. Danuta HÜBNER	2009
Prof. Stanisław GOMUŁKA	2010
Hans-Dietrich GENSCHER – Niemcy	2011
Prof. Michael PORTER – USA	2015
Dr Andrzej BYRT	2016

Klub Partnera Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu

Szerokość i trwałość relacji z praktyką gospodarczą zapewnia utworzony w 2003 roku Klub Partnera Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, skupiający w swym gronie liderów wiodących przedsiębiorstw i instytucji Wielkopolski.

Misją Klubu jest umacnianie więzi pomiędzy nauką a gospodarką, poprzez poszerzanie oferty dydaktycznej o zajęcia z praktykami biznesu, oferowanie staży i praktyk studenckich, świadczenie partnerom usług badawczych i doradczych, oferowanie studiów podyplomowych i szkoleń dostosowanych do potrzeb partnerów, udział partnerów w tworzeniu i opiniowaniu kierunków rozwoju Uczelni, sygnalizowanie Uczelni potrzeb programowych i kadrowych pojawiających się w związku ze zmianami w otoczeniu gospodarczym, wspomaganie, w tym materialne, uzgodnionych w Klubie kierunków rozwoju UEP.

Dyskusje w gronie Klubu Partnera UEP pozwalają – z odpowiednim wyprzedzeniem – identyfikować potrzeby rynku pracy i przygotować absolwentów zgodnie z preferencjami potencjalnych pracodawców. Członkowie Klubu często goszczą na Uczelni, przekazując studentom doświadczenia praktyczne z zakresu zarządzania firmami, wprowadzania zmian, przewyższania kryzysów, w ramach tzw. zajęć otwartych. W ten sposób rozważania teoretyczne, które studenci prowadzą na co dzień, są poparte praktycznym doświadczeniem menedżerów.

Stałym elementem realizacji misji Klubu Partnera jest organizacja otwartych spotkań jego członków, poświęconych aktualnym tematom gospodarczym.

Dzięki hojności partnerów studenci korzystają ze zmodernizowanych sal dydaktycznych wyposażonych w sprzęt audiowizualny najnowszej generacji.

* * *

Przedstawione wyżej wybrane, najważniejsze aspekty 90-letniej działalności Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu skłaniają do zadania pytania o to, jaka przyszłość czeka tę zasłużoną Uczelnię. W tym miejscu należy wyrazić nadzieję, że miejsce kształcenia ekonomicznego w kształtowaniu przyszłości gospodarczej Polski będzie zyskiwać na znaczeniu, a dotychczasowy dorobek i doświadczenia zebrane w ciągu 90 lat istnienia Uczelni, wraz z jednoczesnym zrozumieniem współczesnych tendencji na edukacyjnej i badawczej mapie świata pozwolą co najmniej na utrzymanie zdobytej pozycji. Inspiracją ku temu będą stanowić zapisy Strategii Uczelni dotyczące jej misji. Misja określa Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu jako uczelnię PRESTIŻ-ową, która, prowadząc badania naukowe, istotnie wzbogaca wiedzę z zakresu nauk ekonomicznych i pokrewnych, a przez kształcenie studentów – przygotowuje na najwyższym poziomie kadry zdolne skutecznie sprostać wyzwaniom współczesnej gospodarki w kraju i za granicą. Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu jako znana i szanowana uczelnia ekonomiczna w Polsce zabiera głos opiniotwórczy i doradczy w istotnych sprawach gospodarczych. Naczelnyymi wartościami Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu są:

P – prawda,
R – rzetelność,
E – efektywność,
S – szacunek,
T – transparentność,
I – innowacyjność,
Ż – życzliwość.

Dążenie do prawdy jest nadrzędnym celem każdego badania naukowego, któremu powinno towarzyszyć rzetelne upowszechnianie zdobytej wiedzy. Badania naukowe prowadzone na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu charakteryzuje efektywność, co umożliwia pozyskiwanie niezbędnego finansowania badań oraz sprzyja rozwojowi naukowemu pracowników i doktorantów. Sprostanie wyzwaniom rynku pracy wymaga elastyczności w kształtowaniu oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach studiów. Prowadzenie badań naukowych oraz kształcenie studentów odbywa się przy zachowaniu szacunku dla zróżnicowanych poglądów, zasady transparentności procedur i zachowań oraz w atmosferze życzliwości. Szczególnie ważna dla nauki oraz edukacji na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu jest innowacyjność metod badawczych i edukacyjnych.

POZNAŃ UNIVERSITY OF ECONOMICS AND BUSINESS (1926–2016)**Summary**

The article focuses on selected aspects of the activities of the Poznań University of Economics and Business, which is marking its 90th year in existence. The article was written by six senior academics tied to the university: Ryszard Domański, Marian Gorynia, Bohdan Gruchman, Witold Jurek, Emil Panek and Maciej Żukowski.

The first part of the article discusses the legal basis of the university's existence. The second part focuses on faculty issues, including a presentation of the university's authorities throughout its history. The next section analyzes the teaching agenda of the Poznań University of Economics and Business, highlighting the evolution of the forms and fields of study as well as trends in student numbers. In the part devoted to academic research, the article describes the activities of the main research schools that have operated during the university's 90-year history, listing their chief representatives. The fifth part of the text presents holders of honorary doctorates conferred by the university. The last section describes the work of the Partner Club of the Poznań University of Economics and Business.

Keywords: Poznań University of Economics and Business, teaching faculty, academic research, honorary doctorate holders, Partner Club of the Poznań University of Economics and Business

JEL classification code: B20
